

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ННЦ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ НААН УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА
ТА АРХІТЕКТУРИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ім. П. ВАСИЛЕНКА**

**«НАЦІОНАЛЬНІ І СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА
КОНТРОЛЮ»**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

21 травня 2020 р.

(присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування

Одеського державного аграрного університету)

Одеса 2020

УДК 657.1(477)

Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ), 21 травня 2020 р. / редкол.: І.О. Крюкова [та ін.]; Одеський державний аграрний університет. Одеса: «ВМВ-Принт», 2020. 262 с.

Редакційна колегія:

- Крюкова І.О.** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Одеського державного аграрного університету;
- Маренич Т.Г.** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П.Василенка;
- Бруханський Р.Ф.** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу Тернопільського національного економічного університету;
- Баланюк І.Ф.** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»;
- Ткаченко С.А.** доктор економічних наук, доцент, ректор Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»
- Зайцев Ю.О.** - доктор економічних наук, професор, начальник Східного управління Головного управління Державної податкової служби в Харківській області
- Найда А.В.** - кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Одеського державного аграрного університету

Рекомендовано до видання вченою радою Одеського державного аграрного університету (протокол №11 від 25 червня 2020 р.).

У збірнику представлено результати наукових досліджень, які оприлюднено на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю» і орієнтовані на пошук напрямів удосконалення науково-теоретичних, методичних і практичних засад бухгалтерського обліку, оподаткування, аудиту і контролю для підвищення результативності функціонування суб'єктів господарювання національної економіки.

УДК 657.1(477)
© ОДАУ, 2020

Фещук М.М.,
*аспірант кафедри обліку та економіко-правового
забезпечення агропромислового бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

Цимбалістий О.Я.,
*аспірант кафедри обліку та економіко-правового
забезпечення агропромислового бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ

Глобалізація світової економіки й загострення конкурентної боротьби зумовлюють трансформацію умов функціонування більшості підприємств, що обґрунтовує необхідність адаптації їх управлінських систем до динамічних змін бізнес-середовища, зокрема, виникає потреба у запровадженні системи стратегічного менеджменту та її обліково-аналітичного забезпечення.

Основними економічними факторами, що зумовлюють необхідність розробки стратегічно-орієнтованої системи обліку на підприємствах можна вважати активізацію невизначеності, появу значної кількості ризиків та динамізм і непередбачуваність зовнішнього середовища.

На думку І. І. Криштопи одним із недоліків системи бухгалтерського обліку є надмірна концентрація на факторах внутрішнього середовища підприємства та відсутність або несистематичність проведення аналізу факторів зовнішнього середовища підприємства [1, с. 236]. Саме ці недоліки й повинна подолати система стратегічного обліку, як елемент стратегічної управлінської системи.

Окрема група дослідників (В. Б. Моссаковський [2, с. 210], І. І. Хахонова, Н. Н. Хахонова [3, с. 720]), розглядаючи стратегічний облік як один із видів управлінського обліку, відмічають, що основною причиною виникнення стратегічного обліку є необхідність забезпечення відповідності системи управлінського обліку новій моделі стратегічного менеджменту.

Комплексний моніторинг спектру причин необхідності побудови системи стратегічного обліку на підприємстві провів Р. Ф. Бруханський (рис. 1) [4, с. 216].

Окрім систематизації причин необхідності побудови стратегічного обліку на підприємстві, Р. Ф. Бруханський аргументує зміщення часових і просторових обмежень обліку на сучасному етапі розвитку економіки [5, с. 26], відповідно обґрунтовує ідентифікацію стратегічного обліку як новітнього функціонального напрямку, при чому з розмежуванням стратегічного фінансового обліку [5, с. 18-28] та стратегічного управлінського обліку [6, с. 27-36].

Трансформація тактичної концепції управління затратами на стратегічно-орієнтовану передбачає необхідність відповідного удосконалення системи

управлінського обліку, впровадження до його складу нових методів, які повинні формувати необхідну інформацію для прийняття стратегічних управлінських рішень. З цього приводу Дж. К. Шанк та В. Говіндараджан [7, с. 3] зазначають, що застосування нових методів стратегічного управління затратами (аналізу ланцюжка цінностей, аналізу стратегічного позиціонування, аналізу затрато утворюючих факторів) революційно перетворює систему обліку та загальну практику управління підприємствами.

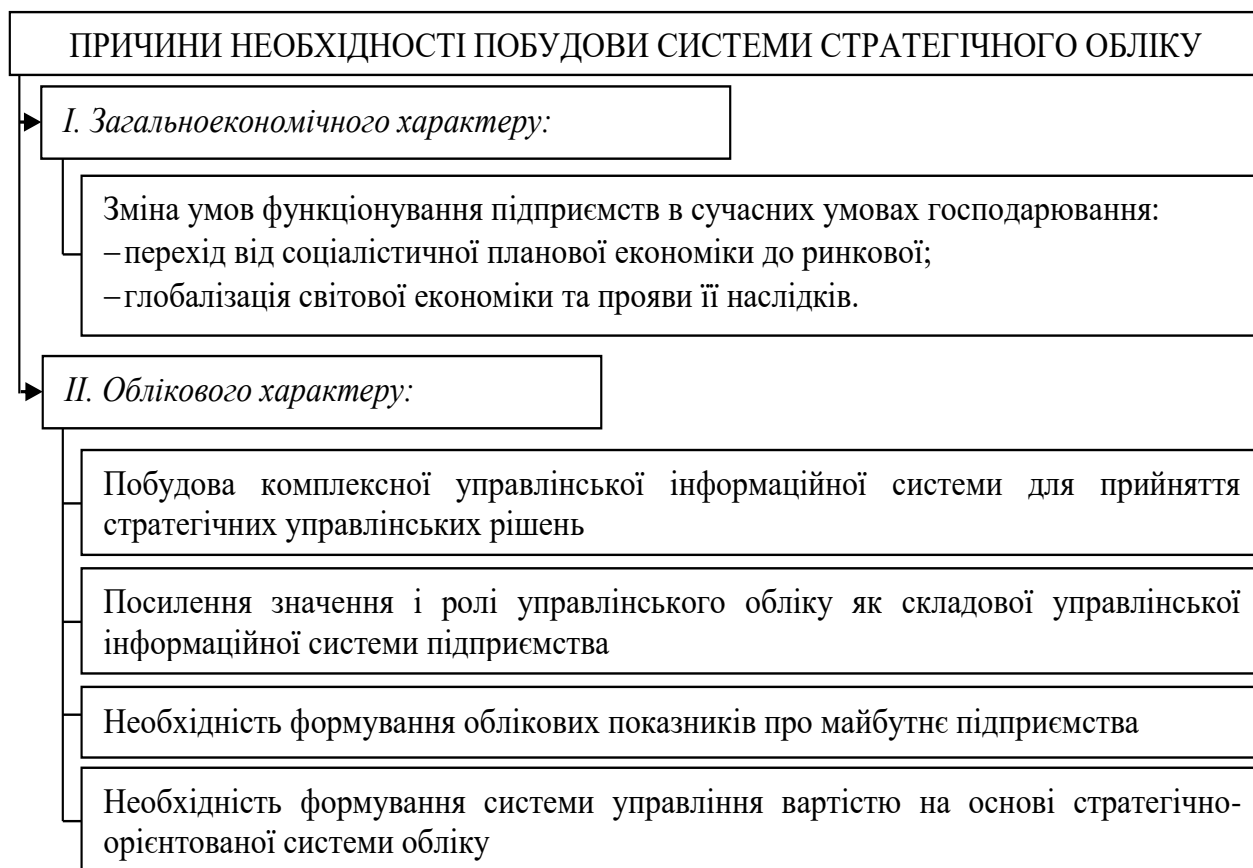

Рис. 1. Причини необхідності побудови системи стратегічного обліку на підприємстві [4, с. 216].

Аналіз і узагальнення комплексу причин необхідності побудови стратегічно орієнтованої системи обліку на підприємстві формує висновок про вплив двох векторів у якості передумов його появи: зовнішні фактори; внутрішні фактори.

До зовнішніх факторів, які спонукали еволюційну появу стратегічно орієнтованої системи обліку, доцільно віднести трансформацію економіки пострадянського періоду, яка зумовила перегляд традиційних консервативних підходів до функціонування системи управління на підприємствах, порядку і стилю ведення бізнесу тощо, що в кінцевому підсумку ініціювало нові вимоги до облікового забезпечення їх діяльності, зокрема у плані стратегії розвитку.

До внутрішніх факторів, які сприяли зародженню стратегічно орієнтованої системи обліку, доцільно віднести зміну пріоритетів системи управління з

досягнення тактичних цілей до забезпечення стратегічних, що й стало причиною формування обліково-аналітичного супроводу стратегічного менеджменту, оскільки з моменту історичного виникнення облікова система виконувала передусім сервісну функцію, забезпечувала потреби управління підприємством в інформації для прийняття відповідних рішень. В останні десятиліття ХХ ст. з виникненням концепції стратегічного менеджменту, користувачі інформації, як основний замовник облікового продукту, сформували до нього нові сучасні вимоги, які стосуються насамперед змісту і якості облікових даних, зокрема: 1) збільшення структуризації та обсягів представленої інформації; 2) застосування новітніх методичних інструментів обробки даних; 3) формування інформації у розрізі аналітичних напрямів; 4) застосування спектру гіпотетичних і прогнозних показників; 5) деталізацію інформації про канали створення вартості і т.і.

Власне трансформація запитів менеджменту, як основного замовника і споживача облікової інформації, виявилась передумовою і стала мотиватором концептуального і методологічного перегляду підходів до традиційної системи бухгалтерського обліку і виділення у її складі новітнього напрямку – стратегічний облік (стратегічно орієнтована система обліку).

Література:

1. Криштопа І. І. Бухгалтерський облік в системі стратегічного управління підприємством / І. І. Криштопа // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: зб. наук. праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 9 (34). Ч. 2. – Луцьк: ЛНТУ. – 2012. – С. 223-231.

2. Моссаковський В. Б. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні: Монографія / В. Б. Моссаковський. – К.: Інтерпрес ЛТД, 2009. – 326 с.

3. Хахонова І. І. Система стратегического учета: формирование и развитие / Хахонова І. І., Хахонова Н. Н. // Фундаментальные исследования. Экономические науки. – 2013. – № 6 (часть 3). – С. 720-724.

4. Бруханський Р. Ф. Причини необхідності розробки стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку / Р. Ф. Бруханський // Економічний аналіз. – 2014. – Т. 16. №. 2. – С. 210-217.

5. Бруханський Р. Ф. Методика ведення стратегічного фінансового обліку на підприємствах: інжиніринговий аспект / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. № 8. – С. 18-28.

6. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. № 9. – С. 27-36.

7. Шанк Дж. Стратегическое управление затратами / Пер. с англ. / Джон К. Шанк, Виджей Говиндараджан. – СПб.: ЗАО «Бизнес Микро», 1999. – 288 с.